

Elwira Brodnicka✉

Wydział Zarządzania i Ekonomii
Politechnika Gdańska

Rozwój polskiego winiarstwa w latach 2000–2017

Abstrakt: W artykule przedstawiono historię polskiego winiarstwa. Na podstawie danych zawartych w raportach Agencji Rynku Rolnego przedstawiono kształtowanie się liczby winnic oraz powierzchni upraw winorośli i zbioru winogron w latach 2009–2018. Dane z portalu winogrodniczy.pl posłużyły do scharakteryzowania liczby winnic wraz z ich lokalizacją oraz powierzchnią. Z przeprowadzonej analizy wynika, że polskie winiarstwo od ponad 20 lat przeżywa odrodzenie. Obserwuje się znaczący wzrost liczby winnic wraz z arealem upraw. Zmieniające się warunki klimatyczne w Polsce umożliwiają producentom wina uprawę winorośli na terenie prawie całego kraju, czego potwierdzeniem jest wzrost powierzchni plantacji w większości województw.

Słowa kluczowe: winnice w Polsce, winiarstwo w Polsce, uprawa winorośli

Kody JEL: Q13

Wstęp

Wino towarzyszy w życiu ludzkości od tysięcy lat. Winogrona są jednymi z najpopularniejszych owoców uprawianych na świecie [Statista 2015]. Największym producentem winogron na świecie jest Unia Europejska (UE), zarówno pod względem obszaru upraw, jak i ilości produkowanego wina (65% światowej produkcji) [European Commission 2017]. Spośród 28 krajów członkowskich UE to Włochy, Francja oraz Hiszpania stanowią 79,3% całkowitej produkcji winorośli. W tych krajach ze względu na sprzyjające warunki geologiczno-klimatyczne winorośl uprawiana jest od wieków. Powierzchnia upraw winorośli w krajach z wieloletnią tradycją winiarską w UE umiarkowanie maleje od 2010 roku. Zmniejszanie areалу winnic najbardziej widoczne jest we Francji, w Hiszpanii oraz we Włoszech, gdzie pomimo

Elwira Brodnicka <https://orcid.org/0000-0003-4541-762X>

✉ Elwira.Brodnicka@zie.pg.gda.pl, WZiE, PG, ul. Narutowicza 11/12, 80-233 Gdańsk

tendencji malejącej kraje te nadal pozostają największymi producentami winogron na świecie, a tym samym również i wina [Eurostat 2017]. Główną przyczyną ograniczenia obszaru upraw winorośli w krajach UE jest przewaga podaży nad popytem. Od 2008 roku Komisja Europejska ogłosiła program likwidacji winnic o łącznej powierzchni 175 tys. ha. Największy obszar (łącznie 144,7 tys. ha) wyrugowano w Hiszpanii, we Francji oraz Włoszech. Likwidacja tego obszaru w latach 2008–2011 spowodowała zmniejszenie produkcji wina o 10 mln hl (6%). Ograniczenie ma zapobiec nadprodukcji wina, w szczególności wina gorszej jakości, przyczyniającego się do obniżenia cen butelki wina, co w konsekwencji powoduje spadek rentowności winnic prowadzący do ich bankructwa. Nadprodukcja zaś wynika z załamania konsumpcji wina w krajach UE, na którą wpłynął ogólnoświatowy kryzys gospodarczy, ale również zmieniająca się struktura konsumpcyjna społeczeństwa [Rekowski 2013]. Europejscy konsumenci przesyleni są winami ciężkimi i słodkimi ze Starego Świata, gdyż coraz częściej sięgają po wina lżejsze oraz wytrawne z Nowego Świata (m.in. wina australijskie, kalifornijskie). Mimo iż w starych krajach winiarskich konsumpcja i produkcja maleje, to na wschodzie Europy tendencja ta ulega zmianie.

W ostatnich latach obserwuje się jednak wzrost produkcji wina w krajach, w których winiarstwo było znane, lecz ze względów klimatycznych uprawy winorośli nie mogły być kontynuowane. Przykładem takiego kraju jest Polska, gdzie tradycje winiarskie datowane są na przełom IX i X wieku. Obecnie dzięki coraz bardziej sprzyjającym warunkom klimatycznym polskie winiarstwo przeżywa odrodzenie. Ponadto czynnikiem korzystnie wpływającym na jego rozwój jest wzrost spożycia wśród polskich konsumentów win gronowych, w tym głównie win czerwonych. Znaczący wzrost ten nastąpił po włączeniu Polski w struktury UE, przyczyniając się do zmiany zachowań konsumpcyjnych Polaków.

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie historii winiarstwa w Polsce oraz analiza liczby gospodarstw winiarskich oraz areалу upraw winorośli przerobowej w latach 2000–2017.

W artykule zastosowano analizę danych wtórnych dotyczących powierzchni areálu upraw i liczby gospodarstw uprawiających winorośle na podstawie studium literatury. Analiza została przeprowadzona na podstawie danych zawartych w raportach udostępnianych przez Agencję Rynku Rolnego oraz zestawień prezentowanych na portalu winogrodnicy.pl. Przedział czasowy obejmował lata 2000–2017.

Historia polskiego winiarstwa

Tradycje polskiego winiarstwa datowane są na przełom IX i X wieku, kiedy na zboczach wawelskiego wzgórza sadzono pierwsze winorośle. W kolejnych latach powstały nowe winnice na terenie całego kraju głównie za przyczyną rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa. W XI wieku benedyktyni założyli winnicę w podkrakow-

skim Tyńcu. W drugim pod względem najstarszych tradycji winiarskich regionie zielonogórskim pierwsze winorośle zasadzili Flamandowie w 1150 roku [Kuleba 2013]. Na Podkarpaciu pierwsze winnice założono w XI wieku w Przemyślu i Sannoku. Sprzyjające warunki do upraw winorośli były również wzdłuż Wisły, które przyczyniły się do powstania winnic w XI–XII wieku w Sandomierzu, Zawichoście, Toruniu i Płocku [Włodarczyk 2008]. Znaczenie winiarstwa w Polsce w XII wieku wzrastało, czego przejawem było założenie miejscowości na jego cześć takich jak Winna Góra, Winnica, Winiary czy też Winnik. Na terenie współczesnego regionu zachodniopomorskiego w XIII wieku w Gołęczynie powstała winnica założona przez siostry cysterki [Rzeszotarska-Pałka 2012].

Na przełomie XVII i XVIII wieku na skutek ochłodzenia klimatu, a także wyniszczających wojen winiarstwo w Polsce podupadło. Kolejny regres nastąpił także na początku XIX wieku z powodu masowego niszczenia winorośli przez szkodnika filokserę winiec. Pomimo przeciwności ponowny rozwój winiarstwa datuje się na XIX wiek na obszarze Dolnego Śląska i ziemi lubuskiej. W 1826 roku w obecnym rejonie zielonogórskim powstała pierwsza wytwórnia win musujących pod nazwą piwnice Gremplera [Włodarczyk 2008]. Wina te produkowane były tradycyjną metodą szampanizacji. W 1945 roku państwo polskie posiadało na własność ponad 200 ha winnic. Głównymi odmianami winorośli uprawianymi w tamtym okresie na terenach Zielonej Góry były: riesling, pinot blanc, muscat ottonel, traminer oraz pinot noir. Do czasów współczesnych zachowały się pozostałości uprawianych w tamtym okresie winorośli, m.in. szczep pinot noir w regionie zielonogórskim. Druga wojna światowa przyczyniła się do znacznego zmniejszenia areалу upraw winorośli. W latach 60. XX wieku powierzchnia upraw wynosiła jedynie 37 ha. W okresie komunizmu polskie winiarstwo uległo dalszemu zniszczeniu.

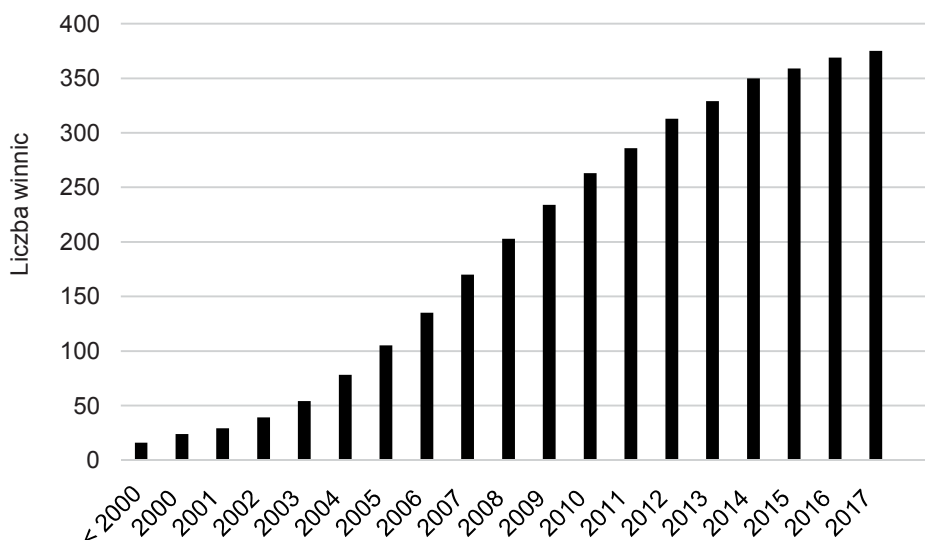
Współczesne winiarstwo w Polsce ponownie odrodziło się na przełomie lat 80. i 90. XX wieku za sprawą m.in. Romana Myśliwca, który zainicjował uprawę winorośli w kraju. Efektem tego było powstanie winnicy Golesz w Jaśle, z której sadzonki winorośli uprawiane są w innych winnicach położonych m.in. w regionie sandomierskim, Małopolsce oraz na Mazurach.

Milowym krokiem rozwoju winiarstwa w Polsce było przystąpienie do struktur Unii Europejskiej. Przyczyniło się to do zmiany stylu życia polskiego konsumenta, a tym samym do zmiany preferencji spożywania napojów alkoholowych. Spadło spożycie napojów wysokoalkoholowych (wódek) na korzyść napojów niskoalkoholowych (piwa, wina) [AMBRA 2015]. Zmiana upodobań konsumentów i sprzyjające warunki klimatyczne, a także aspekty zdrowotne spożywania wina przyczyniają się do rozwoju winiarstwa. Ponadto wpływ na zwiększanie się liczby regionów winiarskich w Polsce ma coraz bardziej popularna również na świecie (w szczególności w krajach winiarskich) forma turystyki gastronomicznej, tzw. enoturystyka [Mintel Group Ltd., 2017]. Celem enoturystyki, czyli turystyki winiarskiej, jest popularyzacja regionalnych produktów winiarskich wraz z możliwością zapoznania się z procesem produkcji wina oraz ich degustacją.

Liczba winnic w Polsce

Polskie winiarstwo od ponad 20 lat przechodzi renesans, czego przejawem jest liczba gospodarstw zajmujących się uprawą winorośli (rys. 1). Z roku na rok przybywa nowych podmiotów i tak np. w 2015 roku zgłoszono 330 gospodarstw (portal winogrodniczy.pl) zajmujących się uprawą winorośli i produkcją wina, a w 2017 roku liczba ta wynosiła już 375.

Rysunek 1

Liczba winnic w Polsce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z portalu winogrodniczy.pl [dostęp: 02.03.2018].

Zainteresowanie uprawą winorośli w Polsce nie zmalało nawet podczas trwania kryzysu gospodarczego. Potwierdzeniem tego są dane pochodzące z ewidencji prowadzonej przez ARR w latach 2009–2017, na podstawie których można stwierdzić, że liczba zarejestrowanych gospodarstw wzrosła z 26 do 201 (tab. 1). Na tendencję wzrostową znaczący wpływ mają ocieplenie klimatu w Polsce, które sprzyja uprawie winorośli, oraz wzrost zainteresowania tematyką winiarską. Tendencjom tym towarzyszy również dynamiczny rozwój enoturystyki [Kubal i Piział 2010, Plebańczyk 2013], dzięki której turyści mogą zapoznać się z procesem produkcji wina, skosztować lokalnych potraw i zde gustować produkty danej winnicy. Rozwój kultury i wzrost świadomości spożycia win wśród Polaków zachęca również do inwestowania w produkcję rodzimych win.

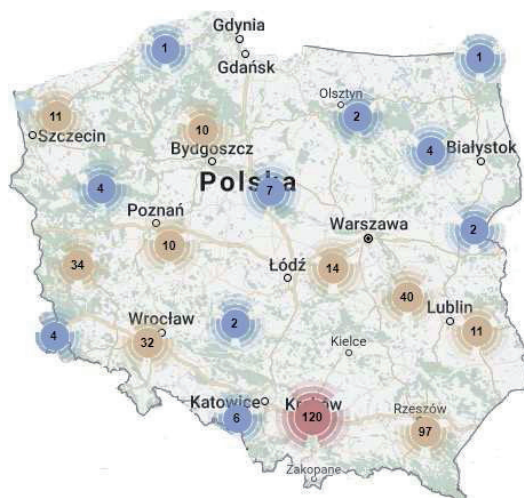
Sprzyjające warunki klimatyczne przyciągają do Polski także zagranicznych inwestorów, którzy osiadają się w Polsce i zakładają plantacje. Przykładem tego jest winnica Adoria założona przez Mike'a Whitneya – profesora California State Uni-

versity, przewodniczącego amerykańskiego Wine Society San Luis Obispo [Chojak 2015]. Kolejnych przyczyn zakładania winnic należy upatrywać w możliwości pozyskania wsparcia finansowego od samorządowców bądź z dotacji UE na rozwój lokalnych inicjatyw. Działania te mają na celu popularyzację regionu oraz wspieranie i reaktywowanie małych, upadłych popegeerowskich gospodarstw rolnych (np. winnica Jaworek). Niemniej istotnym czynnikiem powstawania nowych winnic jest powrót do polskich tradycji winiarskich zapoczątkowanych w XII wieku. Winnice zakładane są również w celach naukowych, są to tzw. winnice doświadczalne. Do takich winnic zaliczyć można m.in. Nad Dworskim Potokiem Uniwersytetu Jagiellońskiego i Garlicki Lamus Uniwersytetu Rolniczego im. H. Kołłątaja w Krakowie.

Porównując dane dotyczące liczby podmiotów zajmujących się winiarstwem pochodzące z ARR w roku gospodarczym 2015/2016 z danymi z portalu winogrodniczy.org, zauważa się ponadtrzykrotnie mniejszą liczbę rejestrów wykazanych przez wspomnianą agencję. Taki stan rzeczy wynika z tego, że producenci zgłaszają winnice do rejestru wówczas, gdy winorośle przynoszą oczekiwaną ilość plonów, z których będzie możliwe wyprodukowanie wina i wprowadzenie go do sprzedaży. Ponadto duże koszty rejestracji i zbyt skomplikowana procedura ewidencjonowania i monitorowania produkcji przez ARR zniechęcają właścicieli do zgłaszania swoich gospodarstw. Obowiązek rejestracji w ARR dotyczy producentów i przedsiębiorców produkujących wina z winogron pozyskanych z winorośli uprawianych na terytorium Polski. Wraz z ogłoszeniem nowej ustawy winiarskiej w 2017 roku obowiązek został zniesiony [Froń 2017, Ustawa...].

Najwięcej winnic zlokalizowanych jest w Małopolsce w okolicach Krakowa (rys. 2). W regionie tym jedną z najbardziej popularnych, a zarazem drugą pod

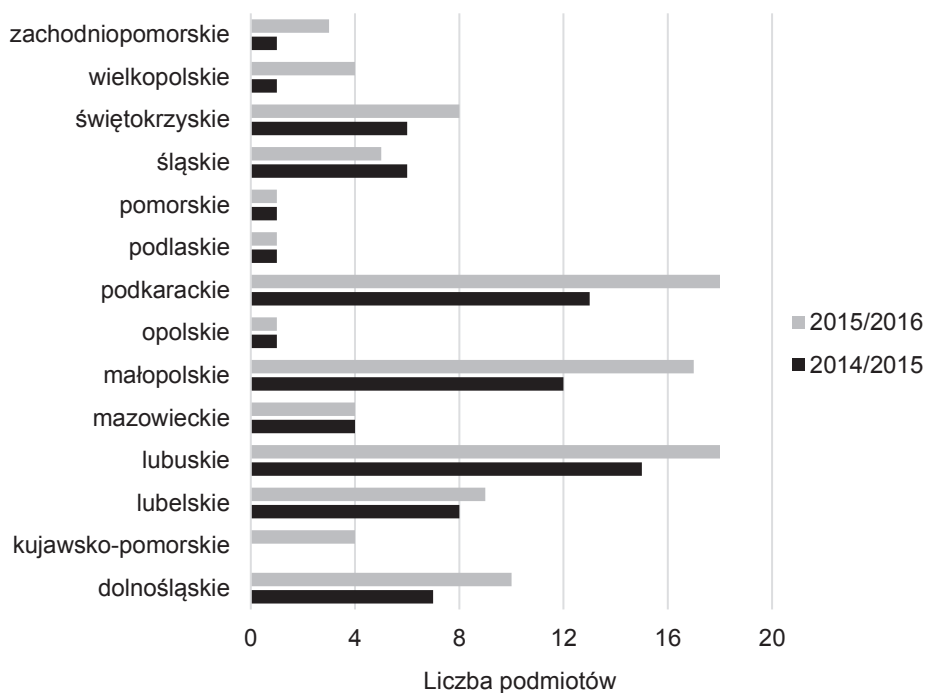
Rysunek 2

Lokalizacja winnic w Polsce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z portalu winogrodniczy.pl [dostęp: 02.03.2018].

względem wielkości winnicy w Polsce jest Srebrna Góra zlokalizowana u podnóża klasztoru o.o. kamedułów na krakowskich Bielanych.

Winnice w Polsce zlokalizowane są głównie na tzw. obszarach towarowej uprawy winorośli, które charakteryzują się sprzyjającymi warunkami klimatycznymi i siedliskowymi winorośli, m.in.: temperaturą SAT (suma aktywnych temperatur) powyżej 2000°, umiarkowaną ilością opadów, odpowiednim nachyleniem stoku oraz odpowiednim rodzajem gleby [Myśliwiec 2009]. Rozpatrując zmiany liczby winnic w poszczególnych województwach, można stwierdzić, iż w większości województw liczba ta wzrasta. Ponadto w województwie kujawsko-pomorskim odnotowano po raz pierwszy w ogólnokrajowym rejestrze prowadzonym przez ARR w roku gospodarczym 2015/2016 cztery winnice (rys. 3).

Rysunek 3

Liczba podmiotów produkujących wino z owoców uprawianych w Polsce według województw

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ARR [2016b].

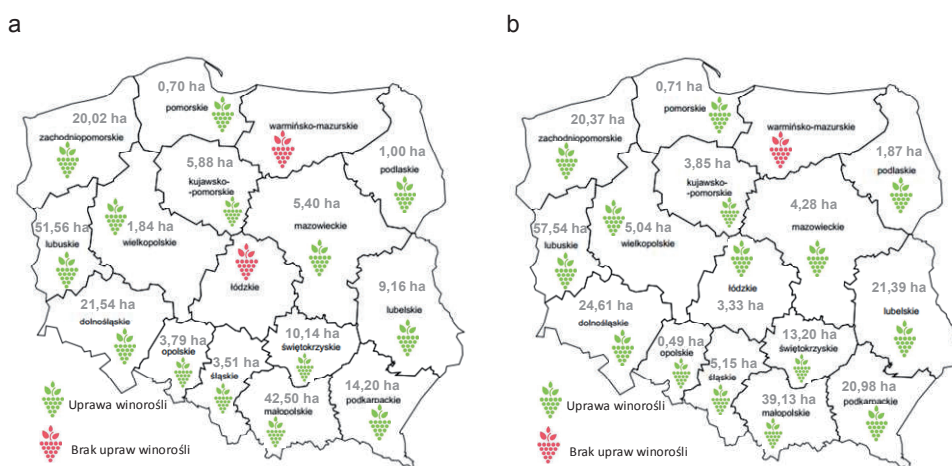
Z danych zaprezentowanych na rysunku 3 wynika, że w Polsce wyróżnia się trzy główne województwa uprawy winorośli przerobowej: lubuskie, małopolskie oraz podkarpackie, w których liczba podmiotów wynosi ponad 16. Obszary te niezmiennie od lat uznawane są za największe regiony winiarskie w Polsce [Smogór 2012], które oprócz produkcji i sprzedaży win świadczą również usługi agroturystyczne.

Popularne w tych regionach są winiarskie szlaki turystyczne, takie jak: lubuski szlak wina i miodu, którego tradycje winiarskie sięgają XVI wieku, małopolski szlak winy [Kruczek 2018] oraz karpacki szlak wina obejmujący około 150 winnic, z czego ponad 60 zajmuje się enoturystyką [Dubińska 2013].

Powierzchnia upraw winorośli w Polsce

Wzrost liczby producentów wina w Polsce przyczynia się do wzrostu arealów upraw. Winorośl przerobowa uprawiana jest na terenie całego kraju. Największe areale upraw zlokalizowane są na zachodzie, południu i południowym wschodzie kraju (rys. 1). Całkowita powierzchnia upraw w roku gospodarczym 2015/2016 wynosiła 194,24 ha (rys. 4a). W rejestrze w ARR dominowały gospodarstwa położone w regionach charakteryzujących się wieloletnimi tradycjami winiarskimi, tj. lubuskie (51,56%) oraz małopolskie (42,50%). W warmińsko-mazurskim i łódzkim województwie nie odnotowano rejestracji winnicy w spisie ARR, co oznacza, że żaden producent z tych regionów nie zamierza wprowadzać do sprzedaży win uzyskanych z własnej uprawy.

Rysunek 4

Powierzchnia upraw według województw zarejestrowanych w ARR w latach gospodarczych 2015/2016 (a) i 2016/2017 (b)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ARR [2016a, b] oraz danych z portalu MRiRW minrol.gov.pl [dostęp: 10.02.2018].

W roku gospodarczym 2016/2017 areal upraw winorośli wzrósł o 27,70 ha w porównaniu do poprzedniego roku gospodarczego (tab. 1). W ewidencji zarejestrowano po raz pierwszy winnice z województwa łódzkiego (rys. 4b). W kujawsko-pomor-

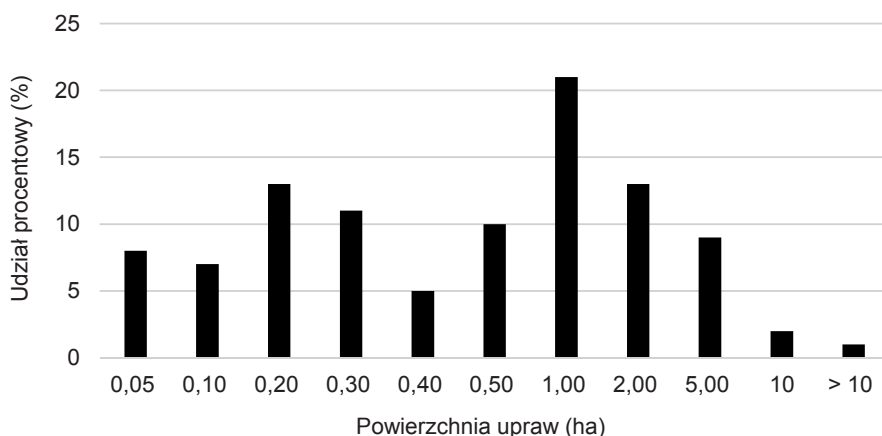
skim, mazowieckim, małopolskim oraz opolskim województwie zanotowano spadek powierzchni plantacji. Największy wzrost odnotowano w województwie lubelskim. Analizując dane zaprezentowane na rok winiarski 2017/2018, można stwierdzić największy wzrost liczby podmiotów zarejestrowanych w ARR oraz wzrost powierzchni upraw od roku gospodarczego 2009/2010 (tab. 1). Wraz ze wzrostem powierzchni uprawy winorośli zwiększała się również powierzchnia zbioru winogron (tab. 1).

Tabela 1

Ewidencja w ARR w latach gospodarczych 2009/2010–2017/2018

Rok winiarski	Liczba producentów	Powierzchnia uprawy winorośli ogółem (ha)	Powierzchnia z której dokonano zbioru winogron z przeznaczeniem do wyrobu wina (ha)
2009/2010	26	36,01	30,35
2010/2011	21	37,013	28,90
2011/2012	26	51,27	20,98
2012/2013	35	96,87	67,99
2013/2014	49	99,49	84,07
2014/2015	76	134,55	130,97
2015/2016	103	194,24	161,50
2016/2017	150	221,23	204,60
2017/2018	201	330,24	brak danych

Źródło: ARR [2016a, b], KOWR [2018], portal MRiRW minrol.gov.pl [dostęp: 10.02.2018].

Rysunek 5

Powierzchnia upraw 351 winnic w Polsce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z portalu winogrodnicy.pl [dostęp: 02.03.2018].

W Polsce dominują plantacje winorośli o powierzchni do 1 ha (rys. 5). Przyczyną tego zjawiska należy upatrywać m.in. w dużych nakładach inwestycyjnych podczas zakładania winnicy, a także w dużym ryzyku związanym z uprawą winorośli ze względu na nadal dość wymagające warunki klimatyczne [Bosak 2013]. Ponadto związek z tym ma również niewielki popyt na polskie wina gronowe w porównaniu do zwiększającej się wielkości produkcji (tab. 2). Z roku na rok obserwuje się wzrastającą ilość zapasów wina, która wynika głównie z małej popularności rodzimych trunków na rynku. Istotną również jest zbyt wysoka cena za butelkę polskiego wina (tab. 3) w porównaniu np. do ceny za butelkę wina francuskiego (wino z winnicy Barton&Guestier), po którą konsumenci chętniej sięgają. Różnica ceny wynika głównie ze skali produkcji wina, na co konsument nie zwraca istotnej uwagi.

Tabela 2

Wielkość produkcji i sprzedaż wina w Polsce w latach gospodarczych 2009/2010–2017/2018 (hl)

Rok winiarski	Wielkość produkcji wina			Sprzedaż w danym roku gospodarczym	Zapasy na 31 lipca poprzedniego roku gospodarczego
	czerwone	białe	razem		
2009/2010	174,52	237,97	421,49	brak danych	303,18
2010/2011	245,03	192,10	437,10	247,88	455,78
2011/2012	173,39	255,08	428,40	294,42	426,68
2012/2013	463,01	440,04	903,05	276,79	700,44
2013/2014	1021,33	957,95	1979,28	802,82	821,20
2014/2015	1315,08	1422,02	2737,10	1524,07	1654,66
2015/2016	2380,09	2755,26	5135,35	2124,82	3489,00
2016/2017	3119,56	3874,26	6993,82	2990,63	brak danych
2017/2018	2211,31	2995,82	5207,13	3963,66	brak danych

Źródło: ARR [2016b], KOWR [2018], portal MRiRW minrol.gov.pl [dostęp: 10.02.2018].**Tabela 3**

Cena butelki czerwonego wina ze szczepu pinot noir (poj. 0,75 l) produkowanego w polskich i francuskiej winnicy, zakupionej w latach 2013–2015

Nazwa winnicy	Rocznik	Cena (zł)	Rok zakupu wina
Winnica Adoria	2013	93	2014
Winnica Adoria	2014	90	2015
Winnica Jaworek	2012	72	2013
Winnica Miłosz	2013	60	2014
Winnica Miłosz	2014	60	2015
Winnica Srebrna Góra	2012	68	2013
Winnica Barton&Guestier	2012	29	2013
Winnica Barton&Guestier	2013	27	2014
Winnica Barton&Guestier	2014	23	2015

Źródło: Opracowanie własne.

Nieliczenie również występują winnice o powierzchni powyżej 1 ha. W przypadku gospodarstw o areale powyżej 10 ha w Polsce jest ich tylko siedem, do których zalicza się m.in. winnice Srebrna Góra (28,64), Turanu (28 ha), Jaworek (23 ha).

Podsumowanie

Winiarstwo w Polsce rozwija się, o czym świadczy wzrastająca liczba winnic oraz zwiększająca się powierzchnia arealu ich upraw, która prezentowana jest w raportach dotyczących ewidencji podmiotów prowadzących gospodarstwa winiarskie w ARR oraz dobrowolnej deklaracji na portalu przeznaczonym dla polskich winiarzy winogrodniczy.pl. Zmieniające się warunki klimatyczne umożliwiają zakładanie winnic na terenie prawie całego kraju. Jednakże najczęściej winnic zlokalizowanych jest na obszarach, których tradycje winiarskie znane są od wieków, tj.: lubuskie, zielonogórskie, małopolskie. Dominujące powierzchnie zasadzenia winorośli wynoszą do 1 ha arealu upraw.

Na podstawie przeprowadzonej analizy można stwierdzić, że w kolejnych latach trend ten prawdopodobnie się utrzyma, gdyż oprócz zmian konsumpcyjnych polskiego społeczeństwa coraz modniejsza staje się nowa forma turystyki – enoturystyka.

Literatura

- Agencja Rynku Rolnego, 2016a: *Rośnie lista producentów wina*, Biuletyn Informacyjny 7–8, 37–40.
- Agencja Rynku Rolnego, 2016b: *Rynek wina w liczbach (lata gospodarcze 2009/2010–2015/2016)*, pobrane z: http://www.arr.gov.pl/data/01650/rynek_wina_liczb_tab_14102016.pdf [dostęp: 03.01.2018].
- AMBRA, 2015: *The spirit of wine*, pobrane z: http://www.ambra.com.pl/assets/RI/Prezentacje/AMBRA_WallStreet_2015_final.pdf [dostęp: 16.02.2018].
- BOSAK K., 2013: *Oplacalność produkcji wina oraz możliwości rozwoju komercyjnego winiarstwa w Polsce*, pobrane z: <http://www.winologia.pl/ekonomika.pdf> [dostęp: 02.02.2018].
- CHOJAK J., 2015: *Wina spod Wrocławia na światowym poziomie*, pobrane z: <https://produkty-lokalne.pl/index.php/wina-spod-wroclawia-na-swiatowym-poziomie>, 115 [dostęp: 02.03.2018].
- DUBIŃSKA A., 2013: *Kreowanie nowego produktu turystycznego na bazie szlaku tematycznego – Małopolska Ścieżka Winna*, *Turystyka Kulturowa* 8, 38–52.
- European Commission, 2017: *Wine statistics and data*, pobrane z: https://ec.europa.eu/agriculture/wine/statistics_en [dostęp: 15.02.2018].

- Eurostat, 2017: *Agricultural production – crops*, pobrane z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Agricultural_production_-_crops#cite_note-9 [dostęp: 15.02.2018].
- FRON R., 2017: *Rejestracja winnicy #1 – ewidencja producentów*, pobrane z: <http://paragrafwkieliszku.pl/rejestracja-winnicy-1-agencja-rynku-rolnego> [dostęp: 02.03.2018].
- Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, 2018: *Rynek wina w liczbach (lata gospodarcze 2009/2010–2017/2018)*, pobrane z: <http://www.kowr.gov.pl/interwencja/wino> [dostęp: 10.02.2018].
- KRUCZEK Z., 2018: *Małopolski szlak winny – droga od pomysłu do produktu turystycznego*, *Zeszyty Naukowe Uczelni Vistula* 60(3), 130–142.
- KUBAL M., PIZIAK B., 2010: *Wine tourism on rural areas – Polish conditions after transformation*, *Journal of Settlements and Spatial Planning* 1(2), 135–143.
- KULEBA M., 2013: *Enographia Thalloris*, Wydawnictwo Fundacja Gloria Monte Verde, Zielona Góra.
- Mintel Group Ltd., 2017. *Global Mintel Wine Tourism*, pobrane z: <https://www.aaaa.org/wp-content/uploads/2017/04/Global-Mintel-Wine-tourism-2017-03.pdf> [dostęp: 11.02.2018].
- MYŚLIWIEC R., 2009: *Uprawa winorośli*, Wydawnictwo PlantPress, Kraków.
- PLEBAŃCZYK K., 2013: *Turystyka kulinarna w kontekście zrównoważonego rozwoju w kulturze – perspektywy dla Polski*, *Turystyka Kulturowa* 10, 23–38.
- REKOWSKI M., 2013: *Światowe rynki wina*, Wydawnictwo Akademia, Poznań.
- RZESZOTARSKA-PAŁKA M., 2012: *Tradycja winnych sadów na terenie Pomorza Zachodniego*, *Czasopismo Techniczne. Architektura* 109(8-A), 145–152.
- SMOGÓR J., 2012: *Wpływ autostrady Warszawa–Berlin na rozwój enoturystyki w województwie lubuskim*, *Zeszyty Naukowe Wielkopolskiej Wyższej Szkoły Turystyki i Zarządzania w Poznaniu* 7, 121–130.
- Statista, 2015: *Global production of fruit by variety 2014*, pobrane z: <https://www.statista.com/statistics/264001/worldwide-production-of-fruit-by-variety> [dostęp: 15.02.2018].
- Ustawa z dnia 10 lutego 2017 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa. Dz.U. 2017 poz. 624.
- WŁODARCZYK W., 2008: *Janowiec i winnice Środkowej Wisły*, *Notatnik Janowiecki* 15, 31–53.

The development of Polish winemaking in 2000–2017

Abstract: The article presents the history of Polish viticulture. Based on the data contained in reports of the Agricultural Market Agency (Agencja Rynku Rolnego), the number of vineyards and the areas under vines and grape harvest were presented in 2009–2018. The data from the portal www.winogrodnicy.pl served to characterize the number of vineyards with their location and area. The analysis shows that Polish viticulture has been experiencing a revival for over 20 years. There is a significant increase in both the number of vineyards and the crop area. The changing climatic conditions in Poland allow wine producers to grow vines almost all over the country, which is confirmed by the increase in the plantation area in most of the voivodeship.

Key words: vineyards in Poland, winemaking in Poland, viticulture

JEL classification: Q13

Otrzymano: 18 czerwca 2019 / Zaakceptowano: 18 września 2019

Received: 18 June 2019 / Accepted: 18 September 2019